אטו פשתן בשליפי דרבי מי לא עבדי ליה. כשלמא לי מוקמינן ריש״ש בשליפי זוטרי וכן פשתן בשליפי זוטרי וצעינן ליה בהגבהה משום שאין דרכו במשיכה כלל אבל שאר דברים אע״פ שדרכן בהגבהה נקנית נמי במשיכה אבל השתא דמוקמינן בשליפי דרבי אמאי פשתן אינו נקנה אלא עד שיטלטלנו דהיינו בהגבהה והא אורחיה במשיכה כיון שהוא בשליפי דרבי: **ראשון** ראשון קנה. פ״ה דלא מצי למיפרך מסיפא דקתני ברשות לוקח כיון שקיבל עליו מוכר קנה דאיכא לאוקומי כשנתמלאה המדה ואין גרלה לר״י דלא מצי למימר דאיירי כשנתמלאה המדה דא״כ ליתני בהדי׳ בבא דסרסור ולתני ברה״ר ונתלר שאינו של שניהן וברשות לוקח כו׳ ומיהו לא ניחא ליה למיפרך מסיפא כיון דמלי פריך מרישא:

בדאמר רב כהנא שנתות היו בהין. תימה לרבינו חיים והלא לא רב כהנא אמרה אלא משנה היא בפ׳ ב׳ מדות (מנחות דף פז:) ואר״י דבפ׳ המוליא יין (שבת דף עח:) תנן פיד כדי לעשות אגדיפי ומפרש רב כהנא (שם פ:) מאי אגדיפי שנתות כדתנן שנתות היו בהין כו׳ הלכך מבית הכא רב כהנא דאשמעי דאפילו במדות של חול עושין ולכך מיתייב המוליא פיד כשיעור לעשות בו שנתות אבל ממתניתין דמנחות לא חזינן שיש שנתות אלא במדות של קודש: **דינר** ליום בו׳. נראה לרשב״ם דהא דתנן באיזהו נשך (ב״מ דף סה.) מרבין על השכר ואין מרבין על המכר אלא דברי להרבות על השכר כגון שנכנס מיד לתוך הבית דבענין אחר לא שרי להרבות דמיחזי כאגר נטר דלאמרינן הכא: לך

ולגורן

ת״ש המוכר פירות לחבירו משך ולא מדד קני והא פירות דבני הגבהה נינהו וקתני דקני במשיכה הכא במאי עסקינן [א]בשליפי דרבי אי הכי אימא סיפא הלוקח פשתן מחבירו [ב] לא קנה עד שיטלטלנו ממקום זה למקום אחר אטו פשתן בשליפי דרבי מי לא עבדי [ג]שאני פשתן דמשתמיט א״ל רבינא לרב אשי ת״ש [ד]בהמה גסה נקנית במסירה והדקה בהגבהה דברי ר״מ ור״ש בן אלעזר וחכ״א בהמה דקה [ה]במשיכה והא בהמה דקה דבר הגבהה היא וקתני דקני במשיכה שאני בהמה דסרכא [ו]רב ושמואל דאמרי תרוייהו [ז]כור בשלשים אני מוכר לך יכול לחזור בו אפילו בסאה האחרונה כור בשלשים סאה בסלע אני מוכר לך ראשון ראשון קנה ת״ש אם היתה מדה של אחד מהן ראשון ראשון קנה [ח]ואע״ג דלא נתמלאה המדה [ט] כגון דאמר ליה הין בשנים עשר סלעים לוג בסלע אני מוכר לך [י]וכדאמר רב כהנא שנתות היו בהין ה״נ [יא]שנתות היו במדות ת״ש [יב]השוכר את הפועל לעשות עמו לגורן היום בדינר

ולגורן

והלכך נקט ממקום למקום והיינו דקפריך אי הכי אימא סיפא כו׳ דבשלמא לדידי דמוקמינן לה אפי׳ בשליפי זוטרי איכא לפלוגי בין ריש״ש לסיפא במשיכה כל שהוא כדפרישית אלא לדידך דמוקמת נמי לריש״ש בשליפי דרבי אריכין ליכא לפלוגי בין ריש״ש לסיפא אלא דברישא מהניא משיכה דרגילין להיות שליפי דרבי ובפשתן לא מהניא משיכה אלא הגבהה משום דלא הוו דרבי אלא זוטרי: **אטו פשתן בשליפי דרבי מי לא עבדי.** כמו פירות בתמיה ותהני בהו נמי משיכה [כן נראה שיטה זו בעיני ועיקר]: **שאני פשתן דמשתמיט.** שמחליק ואין יכולין לעשות ממנו משאות גדולות הלכך בעי הגבהה דדרכו בכך. ורבינו חננאל פי׳ שאני פשתן דמשתמיט כיון שאם ימשך מתנתק אין דרכו להמשך לפיכך קני בטלטול ולפי הלשון הזה איכא לאוקומה אפי׳ בשליפי דרבי ואפי׳ הכי ליתיה במשיכה אלא בהגבהה משום דמתנתק במשיכה: ה״ג בפירושי רבינו חננאל **פ״ש בהמה גסה נקנית במסירה והדקה בהגבהה דברי ר״מ ור׳ שמעון בן אלעזר וחכ״א בהמה דקה בהמשיכה והא בהמה דקה דבר הגבהה היא וקתני דקני במשיכה.**

ומשנה היא בפ״ק דקידושין. ומדרבנן קפריך דבהמה דקה מיקניא נמי במשיכה ואע״ג דגם הגבהה היא: **דסרכא.** מתפרכת ומתדבקת ברגליה בקרקע ולא אפשר בהגבהה כי אם בקושי הלכך אורחה במשיכה. ורבינו חננאל פירש דסרכא שורטת מלשון שריך נעל (בראשית יד): **כור בשלשים אני מוכר לך.** צריך היה לו למעות כנגד דמי הכור ולא נתכוין שיהא זה קונה פחות מכור ולא יותר מכור אלא כור בלמלוס מקנה לו לא פחות ולא יותר הלכך (ד) אם משך ואע״פ שפסק ואפילו ברשות לוקח ובכליו של לוקח לא קנה עד שיהא הכור מדוד כולו דהכא מדידה מעכבת האיל והקפיד במכירה פחות מכור ויותר מכור ומשום הכי יכול לחזור בו מכל המכירה אפילו כשמדד לו כ״ט סאין חוזר הוא כל זמן שלא נמדד סאה אחרונה ואע״פ שמשך הכ״ט סאין אינה משיכה מעליא דכור זה אד מקום הוא ועד דמשיך כוליא לא קני כדאמרי׳ בפרק הזהב (ב״מ דף מז.) דהיכא דמכר לו חמור בפרה וטלה ומשך את הפרה ולא משך את הטלה שניהם יכולין לחזור בהם משום דלא הוי משיכה מעליתא ומתניתין דקתני משך ולא מדד קנה היינו כשמקנה לו כל החבילה כמות שהיא והמדידה גורר מילתא בעלמא היא להודיע כמה מכר: **ראשון ראשון קנה.** שכל אחד מכירה בפני עצמו היא. וכגון דהויא מדה לוקח ובסימטא דקני ליה כליו ת״ל ברשות מוכר וכגון דאמר ליה מעיקרא יקנה לך כליך ברשותי: **תא שמע.** משום דפרכינן מינה טובא נשמעתין נעיל לא קאמר מיתיבי: מצאתי גירסא זו על העיקר בפירושי רבינו חננאל אינו רומי **פ״ש אם היתה המדה של אחד מהן ראשון ראשון קנה ואע״ג דלא נתמלאה המדה הכא במאי עסקינן בדאמר ליה הין בי״ב סלעים לוג בסלע אני מוכר לך וכדאמר רב כהנא שנתות היו בהין הכא נמי כו׳.** וכן עיקר דמהכא ריש״ש שייך למיפרך (ה) הא דקתני בה בהדיא עד שלא נתמלאת המדה למוכר כו׳ אבל במדה של אחד מהן לא מייתינן לנתמלאת המדה אלא ראשון ראשון הנכנס בכליו של לוקח קנה לוקח דאפי׳ בחלי מדה שהיא חסירה ואין יודע כמה יש הואיל ולא נתמלאת (ו) אין יכול לחזור בו ואע״ג דא״ל כור אני מוכר לך ביחד או סאה אני מוכר לך ביחד כל שכן הכא דזכין ליה כור ומדד כ״ט סאין מלאין שקנה כל מדה ומדה כשנתמלאת וקשיא לתרוייהו. ופרקינן בדאמר ליה הין בי״ב סלעים לוג בסלע אני מוכר לך והיו י״ב שנתות כעין בלטות יוצאין בדופני הכלי מתוכו לסימנים כיון שמגיע השמן או היין בכל בלטה ידוע שהוא לוג וכיון שהגיע לבלטה נתמלאת המדה קרינא ביה ודמיא ממש לכור בשלשים סאה בסלע אני מוכר לך דקנה כל סאה וסאה ה״ג כל לוג ולוג קני כשמגיע לסימן. וריש״ש דקתני חילוק בין נתמלאת ללא נתמלאת נהי נמי דמיירי כמו בפיסא בדאמר ליה הין בי״ב לוג בסלע אפי׳ הכי לא קני לוקח ראשון ראשון המגיע לסימן דכיון דבמדה שאינה של שניהן עסקינן והוא רוצה למדוד ונמלאותה כולה הרי היא מושאלת לו עד שיגמור את מדידתו ולא הויא שאולה ללוקח עד שנתמלאת כדפרישית לעיל [פה.] דעל מנת כן שאלוה שניהן זה למדידה וזה לקחתה משנתמלאת לשפכה בכליו או ברשותו. ואפי׳ דקפריך בספרים שלנו מסיפא דקתני ברשות לוקח כיון שקיבל כו׳ לאו פירכא היא כלל דהתם כשהקנה לו כל התבואה מיירי דקני ליה ראשון ראשון כדקתני נמי מתני׳ [פד:] משך ולא מדד קנה ועוד אדרבה הוה ליה לפרוכי מממתניתין דקתני בהדיא משך ולא מדד קנה דאילו התם לא מדד כלל ואפי׳ הכי קנה ועוד שיגיעא דקמשני לפי לשון הספרים דלא מפרכי דבהכי מיירי דקאמר הין בי״ב לוג בסלע לאו שיגיעא הוא דמה מהניא שנתות היכא דאמר ליה סתם הין אני מוכר לך אפי׳ אם מדד לו הין בי״ב לוגין לא קני לשמואל עד דאמר בהדיא הין בי״ב לוג בסלע אני מוכר לך: **כדאמר רב כהנא.** במסכת מנחות (ד): **שנתות היו בהין.** של קדש עד כאן לפר עד כאן לאיל עד כאן לכבש כלומר פימנים למדת אני ההין לפר ושלישית ההין לאיל ורביעית ההין לכבש יין: **השוכר את הפועל.** ונותן לו שכרו עכשיו בגיסן כדי לעשות עמו בגורן: **היום בדינר.** כלומר כל יום של ימות הגורן בדינר ונתן לו עכשיו ל׳ דינר לל׳ ימי הגורן. ולא גרסינן מהיום בדינר בפי׳ רבינו חננאל: ולגורן

פא שמע. ממתניתין המוכר פירות כו׳ [פד:]: **והא פירות דבני הגבהה נינהו.** דבשליפי זוטרי משמע מתניתין (ג) מדקתפלגי בסיפא גבי פשתן דהכי קתני המוכר פירות משך ולא מדד קנה דמשיכה כל שהוא מהניא בפירות שהרי דבר מועט הוא ובמשיכה כל שהוא נעקר כולו ממקומו כדאמר שמואל לגבי ספינה (לעיל דף עה:) עד שימשוך את כולה אבל המוכר פשתן שהוא אריך אע״ג דהוי שליפי זוטרי לא קנה במשיכה פורתא דעדיין לא נעקר כולו ממקומו עד שיטלטלנו ממקום זה למקום אחר כלומר שימשכנו או יגביהנו למקום אחר שיהיה נעקר כולו ממקום שהיה אם דאיכא למימר דאפילו רב דפליג בספינה הכא מודה דהתם מיס יש מתתיו ומדנידא פורתא משיכה כנעקרה כולה ממקומה אבל על גבי קרקע איכא למימר דמודי: **הכא במאי עסקינן בשליפי דרבי.** והכי קא מפליג בין פירות לפשתן המושך פירות פעמים שאם משך קנה כגון בשליפי דרבי דהתם ודאי מהניא משיכה וכל שכן הגבהה אבל המוכר פשתן דאי אפשר בשליפי דרבי כדמפרש לקמן אלא שליפי זוטרי ניהו לא קנה עד שיטלטלנו ממקום למקום כלומר שיגביהנו ולא במשיכה כדלעיל ודרך המגביהין מקמן אין מגביהין ע״מ להחזירו במקום שהגביהו אלא מגביהו והולך לו וטולו לרשותו

משיכה אלא הגבהה משום דלא הוו דרבי אלא זוטרי: **אטו פשתן בשליפי דרבי מי לא עבדי.** כמו פירות בתמיה ותהני בהו נמי משיכה [כן נראה שיטה זו בעיני ועיקר]: **שאני פשתן דמשתמיט.** שמחליק ואין יכולין לעשות ממנו משאות גדולות הלכך בעי הגבהה דדרכו בכך. ורבינו חננאל פי׳ שאני פשתן דמשתמיט כיון שאם ימשך מתנתק אין דרכו להמשך לפיכך קני בטלטול ולפי הלשון הזה איכא לאוקומה אפי׳ בשליפי דרבי ואפי׳ הכי ליתיה במשיכה אלא בהגבהה משום דמתנתק במשיכה: ה״ג בפירושי רבינו חננאל **פ״ש בהמה גסה נקנית במסירה והדקה בהגבהה דברי ר״מ ור׳ שמעון בן אלעזר וחכ״א בהמה דקה בהמשיכה והא בהמה דקה דבר הגבהה היא וקתני דקני במשיכה.**

ומשנה היא בפ״ק דקידושין. ומדרבנן קפריך דבהמה דקה מיקניא נמי במשיכה ואע״ג דגם הגבהה היא: **דסרכא.** מתפרכת ומתדבקת ברגליה בקרקע ולא אפשר בהגבהה כי אם בקושי הלכך אורחה במשיכה. ורבינו חננאל פירש דסרכא שורטת מלשון שריך נעל (בראשית יד): **כור בשלשים אני מוכר לך.** צריך היה לו למעות כנגד דמי הכור ולא נתכוין שיהא זה קונה פחות מכור ולא יותר מכור אלא כור בלמלוס מקנה לו לא פחות ולא יותר הלכך (ד) אם משך ואע״פ שפסק ואפילו ברשות לוקח ובכליו של לוקח לא קנה עד שיהא הכור מדוד כולו דהכא מדידה מעכבת האיל והקפיד במכירה פחות מכור ויותר מכור ומשום הכי יכול לחזור בו מכל המכירה אפילו כשמדד לו כ״ט סאין חוזר הוא כל זמן שלא נמדד סאה אחרונה ואע״פ שמשך הכ״ט אינה משיכה מעליא דכור זה אד מקום הוא ועד דמשיך כוליא לא קני כדאמרי׳ בפרק הזהב (ב״מ דף מז.) דהיכא דמכר לו חמור בפרה וטלה ומשך את הפרה ולא משך את הטלה שניהם יכולין לחזור בהם משום דלא הוי משיכה מעליתא ומתניתין דקתני משך ולא מדד קנה היינו כשמקנה לו כל החבילה כמות שהיא והמדידה גורר מילתא בעלמא היא להודיע כמה מכר: **ראשון ראשון קנה.** שכל אחד מכירה בפני עצמו היא. וכגון דהויא מדה לוקח ובסימטא דקני ליה כליו ת״ל ברשות מוכר וכגון דאמר ליה מעיקרא יקנה לך כליך ברשותי: **תא שמע.** משום דפרכינן מינה טובא נשמעתין נעיל לא קאמר מיתיבי: מצאתי גירסא זו על העיקר בפירושי רבינו חננאל אינו רומי **פ״ש אם היתה המדה של אחד מהן ראשון ראשון קנה ואע״ג דלא נתמלאה המדה הכא במאי עסקינן בדאמר ליה הין בי״ב סלעים לוג בסלע אני מוכר לך וכדאמר רב כהנא שנתות היו בהין הכא נמי כו׳.** וכן עיקר דמהכא ריש״ש שייך למיפרך (ה) הא דקתני בה בהדיא עד שלא נתמלאת המדה למוכר כו׳ אבל במדה של אחד מהן לא מייתינן לנתמלאת המדה אלא ראשון ראשון הנכנס בכליו של לוקח קנה לוקח דאפי׳ בחלי מדה שהיא חסירה ואין יודע כמה יש הואיל ולא נתמלאת (ו) אין יכול לחזור בו ואע״ג דא״ל כור אני מוכר לך ביחד או סאה אני מוכר לך ביחד ה״ג כל לוג ולוג קני כשמגיע לסימן. וריש״ש דקתני חילוק בין נתמלאת ללא נתמלאת נהי נמי דמיירי כמו בפיסא בדאמר ליה הין בי״ב לוג בסלע אפי׳ הכי לא קני לוקח ראשון ראשון המגיע לסימן דכיון דבמדה שאינה של שניהן עסקינן והוא רוצה למדוד ונמלאותה כולה הרי היא מושאלת לו עד שיגמור את מדידתו ולא הויא שאולה ללוקח עד שנתמלאת כדפרישית לעיל [פה.] דעל מנת כן שאלוה שניהן זה למדידה וזה לקחתה משנתמלאת לשפכה בכליו או ברשותו. ואפי׳ דקפריך בספרים שלנו מסיפא דקתני ברשות לוקח כיון שקיבל כו׳ לאו פירכא היא כלל דהתם כשהקנה לו כל התבואה מיירי דקני ליה ראשון ראשון כדקתני נמי מתני׳ [פד:] משך ולא מדד קנה ועוד אדרבה הוה ליה לפרוכי מממתניתין דקתני בהדיא משך ולא מדד קנה דאילו התם לא מדד כלל ואפי׳ הכי קנה ועוד שיגיעא דקמשני לפי לשון הספרים דלא מפרכי דבהכי מיירי דקאמר הין בי״ב לוג בסלע לאו שיגיעא הוא דמה מהניא שנתות היכא דאמר ליה סתם הין אני מוכר לך אפי׳ אם מדד לו הין בי״ב לוגין לא קני לשמואל עד דאמר בהדיא הין בי״ב לוג בסלע אני מוכר לך: **כדאמר רב כהנא.** במסכת מנחות (ד): **שנתות היו בהין.** של קדש עד כאן לפר עד כאן לאיל עד כאן לכבש כלומר פימנים למדת אני ההין לפר ושלישית ההין לאיל ורביעית ההין לכבש יין: **השוכר את הפועל.** ונותן לו שכרו עכשיו בגיסן כדי לעשות עמו בגורן: **היום בדינר.** כלומר כל יום של ימות הגורן בדינר ונתן לו עכשיו ל׳ דינר לל׳ ימי הגורן. ולא גרסינן מהיום בדינר בפי׳ רבינו חננאל: ולגורן

עין משפט נר מצוה

צח א ב מיי׳ פ״ג מהל׳ מכירה הל׳ כ ופיין בהסגות ומגיד משנה סמג עשין סב טוש״ע ח״מ סי׳ קלח סעיף ח:

צט ג מיי׳ שם פ״ב הל׳ ה סמג שם טוש״ע ח״מ סי׳ קלו סעיף ח:

ק ד מיי׳ פ״ד שם הל׳ ז ופיין בהסגות ומיי׳מ סמג שם טוש״ע ח״מ סי׳ ר סעיף ז:

קא ה ו מיי׳ שם הל׳ י טוש״ע שם סעיף י:

קב ז מיי׳ פ״ו מהל׳ מלוה ולוה הל׳ יב ופיין במ״מ סמג לאוין קלב טוש״ע י״ד סי׳ קפו סעיף ח:

רבינו גרשום

בשליפי. במשואות של פירות שקושרין בחבילות שאין יכול להגביהן: עד שיטלטלנו. היינו עד שיגביהו ואע״ג דעביד בשליפי דרבי: שאני פשתן דמשתמיט. שיכול לשומטן ולהשליך ממנו עד שיכול לטלטלו מה שאין כן בשאר חבילות: שאני בהמה דסרסרא. שכשרתצין למושכה נמשכת היא עצמה לאחריה. ופעמים בסבור שמשכה לפנים ולא משכה אלא לאחור מ״ו להכי קתני והדקה בהגבהה: רב ושמואל דאמרי תרוייהו. נמי לענין מדות מוכר אם אמר לו כור פחם שהוא ל׳ סאין בל׳ סלעין אני מוכר לך יכול לחזור בו המוכר אפי׳ בסאה אחרונה כל זמן שלא מדד לו כור שלם. אבל אם אמר לו כור לו׳ אני מוכר לך כל סאה וסאה בסלע: ראשון ראשון קנה. הלוקח דאינו יכול לחזור המוכר במה שכבר מדד לו ללוקח: ואע״פ שלא נתמלאת המדה. ואע״ג דאמר ליה כור פחם ולא אמר ליה סאה בסלע קנה לוקח ואין יכול לחזור המוכר: ומשני להכי קנה אע״פ שלא נתמלאה המדה לפי ששנתות יש במדה. פימנין עד כאן סאה עד כאן סאתים ועד כאן ג׳ וכן עד ל׳ ולהכי דמי כמאן דאמר ליה סאה בסלע ראשון ראשון לשנתות קנה. כדאמר רב (הונא) [כהנא] בפס׳ מנחות שנתות היו בהין עד כאן לפר עד כאן לאיל עד כאן לכבש: השוכר את הפועל. ויקוצץ עמו ש״עשה עמו מלאכה לזמן הגורן לקצור. ובאותו זמן שקוצץ עמו הפועל בזול שאינו עושה מלאכה כל כך ומשכיר עצמו בדינר ולשעת הגורן מוצא מלאכה הרבה ומשכיר עצמו בסלע. והיינו דקאמר ליה בעה״ב אם תרצה אני אשכירך היום כשמלאכתך אינה שוה אלא דינר על מנת שתעשה עמי בזמן הגורן ואיני נותן לך אלא דינר כפי שאתה יכול לטול עכשיו אע״ג שמלאכתך באותו זמן יפה סלע ועל מנת כן אקדים לך שכרך מיד

מ) רבינו מפרש דהקושיא היא מדברי ר״מ דאמר והדקה בהגבהה ופי׳ דלאו דוחקא בהגבהה ומצי דבהכא ת״ל כמשיכה משום דמסרכא ועי׳ רשב״ם.

מסורת הש״ס

מ) ב״ק דף יח: קידושין דף כה.: ב) ב״מ דף קב: לקמן קב. קו.: ג) שבת דף פ: מנחות דף פז.: ד) [ולהיט שם לגמרי רבי תוס׳ מנחות פז: ד״ה בנתות ותוס׳ הכסלן].

הגהות הב״ח

(א) גמ״א פשתן מחבירו ה״ד נתמלאה המדה הב״ע כגון: (ב) רשב״ם ד״ה והא פירות וכו׳ מדקמפליג בסיפא: (ד) ד״ה כור כו׳ הלכך אפי׳ אם משך: (ה) ד״ה מלאתי וכו׳ איך למפרך דקתני כל״ל תיובתא הא נמתק: (ו) **באו״ר** ולא נתמלאת המדה אין יכול וכו׳ לגליטה העליונה נתמלאת:

מוסף רש״י

בהמה גסה נקנית במסירה. נעליה מוסרים לאדם לוקח נאפסר לו בשעה. אבל משיכה לא מקנה. דאין דרכה בכך (ליליכה לפניו (קידושין כה:). והדקה בהגבהה. ולא במשיכה (שם). יכול לחזור בו אפילו בסאה אחרונה. ואע״פ שמשך אינה משיכה, דכליה חד מקח הוא ועד דמשך כוליה לא קני מידי (ב״מ קב:). ראשון ראשון קנה. כיון דא״ל סאה כסלע, כל סאה וסאה הוה ליה חד מקח ומשיכת כל אחד קנאה (שם). שנתות. פימנים, כלי חרס גדול רחב בו בלטות בלטות כמין חגורים קטנים, עד כאן לסאה עד כאן לסאתים (שבת פ:).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com